

א) ונמדיים פה. אימא רב אסי; ב) (לעיל ק: וש"ן); ג) תענית ט; ד) ט: [ו]ש"ס; כחש שטיס; ה) (לעיל ק:); ו) ויקרא כג, ו) [שס]; ז) ויקרא כג, ט) [נבאליס]; ח) (שמות יב, ז) כ"ה כשנעס; ט) ופתיחה לזכיה רבנא; י) (לילך, ט) פ"ב

הנהגות הב"ה

א) נב" רבי יוסי בר נתן היה גמירי: ב) (שב"ם ד"ס מועדי ה' ובי' מדמכז מקראל קדש ודורו תיקון קדושתו) וקדושתו כשדורו מקדשין את הדורש על פי הראיה (הסד: ד"ה ויס שנתנו ובי' עשה עוד מ' יום ובי' לילה מלמד' גלג: ד) (ד"ה ויס שגלג ובי' יום) ופתיחותו על ט"ו אלף ופתיחותו על ט"ו אלף בבל: ה) (בא"ד שלג היתא שמה לפני הדיבור אלף ששורף שאף כי לא אלתמל קיטל ידע: ו) בא"ד ונחל לרימ' לפרש לפי מדרש:

מוסף תוספות

א. ושבת בראשית נפקא להו ממושבבותיכם דלכרע' שבת בראשית אינה צריכה קדוש בידי, משמעות דרשין איכא בינייהו. ג. שהרי ליכא ספיקא קמי קוביא וירדע היה שנחשבת הגזירה. ד. (ו) [זה דבר שיהיה תמיד תחילה שיהיה אף כי שבת לא פחות ולא יותר. ט. שלא מזה חושבה שבת אף ופרוטרוט בכל שנה אלא ראשונותיו שכן עולה הראשון בכל שנה אבל יש שנים שמתו וירדע ששנים שאלו מתו כי כ"ב שנה מה שהיו שנותיה שכיפי בני בשים, ולא היה יוצא לחפור אלא מי שהתחיל ליכנס בשנת השמיים. טס.

רבינו גרשום

משה בראשית לא נאמר. שבת הכי קרי לה שבת בראשית דכתיב וישבות ביום השביעי ושמה שבת ויש 11 שבת בראשית ויש שבתות אחרות דכתיב ביום הראשון שבתות וירד כתיב ויהיה שבת הארץ וגו' ושבת שני יום הכפורים ועוד כמה שבתות לפי עניינא אבל שבת בראשית היתה בכל השבתות: מועדי ה' צריכין קדוש בתו דין. דכתיב אשר תקראו אותם מועדי קדש שמעברין את החודש ואת השנים ומקדשין ומנים: בראשית אינה צריכה קדוש. משום דבכל שבעה ימים ימים שבת היא: קדושן. ביחוד מומחה. הא אין מומחה בו' הדיוטות: יום שנתנו בו' לוחות האחרונות. חשב מיום שנשבתו הלוחות ויום ארבעים וארבעים יום עד יום הכפורים: מאי דרש. והתירו לבוא זה בזה והכתיב לא תסוב נחלה: ג) קודם מתי מדבר.

א) אולי ג"ל ותשעה לא שנת 11 קראו כל השבתות שנת בראשית: ג) נחלג יצ"ל עד שלג כל מתי מדבר לא היה דיוק עם משה וס' של פס' וכמו דלמא פה יו':

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא

מועדי ה' נאמרו. כוליה מפרש לקמיה: **מועדי ה' לריכין קידוש.**

שהיו מקדשין את החדש על פי הראיה וממון כך מתקדש מועד צומנו שלפי עיבור השנה ועיבורי החדשים המועדים מתעכבין אצל המועדים

עממן לא היו מקדשין כי אם החדשים כדמן ברה"ק (דף נד.) לגבי

קידוש החדש שאז בית דין אומר מקדש

וכל העם עונין אחריו מקדוש מקדוש שנאמר אשר תקראו אותם^(א) קרי ציה אתם ותרי וימני המועדים מקדוש מקדוש נפקא לן מדמכז"ב^(ב) מקרא' קדש^(ג) שהיו מקדשין את החדש על פי הראיה והו' מיקון המועדות וקדושמן: **שנאשים אינה לריכס קידוש.** כעין שמקדשין המועדות על ידי קידוש ראשי חדשים אין מקדשין אחד בשנת להיות שביעי שלו שנת אלא לעולם יום שביעי שנת הוא גלגל קידוש ציה דין ונפקא ליה מדמכז"ב^(ד) מועדי ה' יתיראל דמני למיכתב אלה אשר מקראו אותם מקרא' קדש. שנת בראשית קרי לשנת משום דכל מועדות נמי כמיז ציה שנת צבתמן הלכך קרי ליה שנת בראשית שמקדשת וצאה מששת ימי בראשית דבשנת ראשונה כתיב זו ציוולו^(ה) ויקדש אותו: **גני מועדות.** בפרשת שור או כשז (ויקרא כג):

מועדי ה' לריכין מומחין. ולא מקדשי בג' הדיוטות כהפרת נדרים ולא צייד מומחה כהפרת נדרים אלא בשלשה מומחין דלפלין בראש השנה [סה] אין לן מומחה דישלשל יומר ממשה רבינו וקאמר ליה רחמנא עד דליכא אהרן בחדן לכתבי ויאמר ה' אל משה ולא אהרן וגו' החדש הזה לכם^(א) ככס מומחין ואין ציה דין שקול ומוסיפין עליהם עוד אחד: **מן פסח.** במס' תענית. ומשום דקאמר לקמן יום שהסרו שמיים כי' נקט לה: **שאלוין.** שאפי' מי שיש לו היתא שואלת שלא לבייש את השואלת מממת שאין לה כדלמרי' במסכת תענית (דף לא.) בת מלך שואלת מצח כהן גדול כו': **יום שנתנו בו לוחות האחרונות.** כדמצינא

בסדר עולם משה עלה^(א) בששה בסיון לקבל לוחות הראשונות וירד ציו"ר בתמוז דייינו צוקו ארבעים יום עלה ציו"ר ובקש רחמים בשביל עון העגל שגא' והתנפל לפני ה' את ארבעים היים ואת ארבעים הלילה אשר התנפלתו כי אמר ה' להשמיד אתכם (דברים ט) ובאותה שעה נתננה הקב"ה לישראל ואמר לו (למשה [שמות דן] פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים וירד בכ"ח באב ופסל שני לוחות אבנים מדמכז [שס] ויפסול שני לוחות אבנים כראשונים וישכם משה בצוק ועלה בכ"ט באב ועשה עוד מ' יום^(א) מל' באב עד י' בתשרי שנאמר [דברים י] ואנכי עמדתי בזה כימים הראשונים ארבעים וגו' צי' בתשרי הוא יום הכפורים נתננה המקום בשמחה לישראל ואותו היום ירד משה והלוחות צידו: **יום שהסירו בראשונים ארבעים וגו' צי' בתשרי** הוא יום הכפורים נתננה המקום בשמחה לישראל ואותו היום ירד משה והלוחות צידו: **יום שהסירו שבעים.** הכי הוה קיס להו: **לנא זה צוה.** שהותיר הקצת נחלה שפסק אותו דור של באי הארץ שנאסר להם הקצת נחלה והשפא מיהא אם נשמעירו עדיין בני אדם שהיו באותו הדור אכתי באיסוריייהו קיימי אצל שאר בני אדם שלא היו באותו הדור מותרין. ויש מפרשים יום שהסורו שבעים שהרי צט"ו באב כלו מתי מדבר דלנקמן וטעות הוא בידם שהרי לא לדור המדבר נאמר אלא לגבי הארץ בערבות מואב צוקו המ' שנה: **יום שהסור שצט צנימן.** כל הנך אמוראי לא פליגי אלא מר גמיר האי מרביה ומר גמיר האי מרביה: **שגלו צו מתי מדבר.** במדרש איכה^(א) יום שגטל צו החפר דלמח ר' לוי כל ערב תשעה באב היה כרוי יואל הכל יאלו למחור חפרין וישנין בהן ובשחרית הכרוי יואל יבדלו החיים מן המתים והיו צודקין אותן וממלאו ט"ו אלף ופרוטרוט חסרין בכל שנה וכן עשו מ' שנה יום לשנה יום לשנה [במדבר דן] הרי מ' שנה בשנה אחרונה עשו כן בדרקו עממן וממלאו שלמים אמרו שמה טעניו בחשבון וכן צי' צו וכן צי"א וכן צי"ב וכן צי"ג ובי"ד עד דליתמלי סיהרא כיון דליתמלי סיהרא אמרו ציטל הקב"ה אותה גזירה קשה מעלינו ועשו משתה ושמתה ויטעו: **דאמר מר כו'. ולכך עשו ימי משתה ושמתה על הדיבור שחור למשה:**

לא

יש שמיני בבא בתרא

ושבת בראשית אינה צריכה קידוש בית דין. ואס' תאמר דצוק פרק קמא דקידושין (דף לו:) נפקא לן מדמכז ממושבבותיכם דלמריין המס מועדות דכתב רחמנא גבי שנת למה לי אלתמכין כ"ד אמינא הואיל ובעיננא דמועדות כמינא מביעי קידוש צ"ד כמועדות קמ"ל ויש לומר דרשא להמס אמיא

כצן עוזי דדריש הכא מועדי ה' נאמר הפרת נדרים לא נאמר^(א) אי נמי אפי' לרבי יוסי הגלילי לריכין מתי קראי דלי לא כמיז אלא חד לא הוה ממעטינן אלא מומחין כמז קרא אחרונה למעוטי אפי' הדיוטות:

יום סליחה ומחילה. פירשתי צוקו

מנחה (צ"ק דף פב. ד"ה כד): **יום שכלו בו מתי מדבר.** בשנה אחרונה נמי מתו וידעו שכבר כלתה גזרה כי כבר מתו כל בני כ' ולפי שהיו אכלים עד מקלמ' יום של ט"ו לא חזר הדיבור שאין השכינה שורה לא מתוך עצלות ולא מתוך עצבות כדלשכחן גבי יעקב (תומחא פ' יחצט) שכל אותן ימים שנאכל על יוסף לא שרפה עליו שכינה כדלמר [בשבת (דף לו:) ולכך כל ימי אצילתן של ישראל לא חזר הדיבור שצוכמן היה מדבר עם משה כדלמרי' בריש מכילתא לאמר ר' יעקב אומר לא ואומר להם שצוכמן היה מדבר עמך שכל אותן שלשים ושמונה שנה שהיה כועס על ישראל לא היה מדבר עם משה ואהרן שנאמר ויהי כאשר תמו וכו'. וממדרש איכה שהיה רבינו שמואל מציא רחיה קשיא טובא שאס' לא מתו בשנה אחרונה למה נתעצב הדיבור שנה ויותר שלג חורב^(א) ועוד ט"ו אלף ופרוטרוט היה י' לנחות כל שנה ולפי מדרש איכה היו מתיין חמשה עשר אלף ופרוטרוט בכל שנה ועוד למלך דלמר ציושלמי במצעד קטן שכולן בני שנים מתו חידוש גדול הוא זה שארץ לומר שחמה עשרה אלפים ופרוטרוט ונולדו במצרים בכל שנה זה קודם ז'^(א) ועוד שלג היתה שמהם (א) מפני הדיבור

שחור [אלא] שאז כי איתמלי סיהרא ידעו שפסקה גזרה מעליהם ועוד מה שמהם היא שקדמו למות מאשתקד והכתיב (שמות כג) את מספר יניך אמנא ועוד אם מהירו למות מאשתקד אי"ל לא מתו בני ששים אותן שהושלמו להן עשרים שנה בשעת יליאתם שלכך תלה בצי' שנה לפי שהיו בני צ' בצמנאס ונראה לר"ת (א) לפי מדרש איכה שלא מיהירו למות אלא בשנה אחרונה ציטל מהן הגזרה ונשארו מהן ט"ו אלף ופרוטרוט אותן שהיו ראויין למות בשנה אחרונה כמו שמצינן בחזקיהו דכתיב (מלכים ב) לו לציתך כי מת אחת והאריך לו הרבה (א) נראה דכתיב (במדבר טו) ולא נותר מהם איש כי אם כלל צ' ופירוש ויהושע צן טון היינו מאותן שראויין למות קודם שנצטטלה הגזרה דכלב ויהושע היו בני ארבעים בשלות מרגלים דפרשיית לעיל (ד' קח: ד"ה מכאן) אי נמי בתחלה נגזר אפי' על בני צ' בצמנאס ולצוקו ריחם עליהם הקב"ה ולא מתו אלא אותן שהיו בשעת גזרה לכל הפחות בני עשרים וחמש שחדש בשנה אחרת חשוב שנה ולא יום אחד כדלמרי' (מסכת פרה פ"א מ"ג) גבי פלגם של חדש שלם אינו לא שה ולא אילו ונשארו בשנה אחרונה כל אותן שהיו בני כ' בצמנאס^(א) הוי נמי אשכחן דצילוג קן זכו כי גרי יהיה זרעך מיצאק לא זכו ועצדום וענו אותם וכו' והשפא אתי שפיר דמשום חמשה עשר אלפים ופרוטרוט לשנה לא נתייחד הדיבור עד חמשה עשר באב של שנה אחרונה שהיו ראויין למות והיו עציבין בך עד דליתמלי סיהרא ומה שהקשה ר"ת לפירוש הקונטרס למה נשתהה הדיבור שנה ויותר י"ל נמי שאין השכינה שורה לא מתוך עצבות והן היו עציבין לפי שהיו צבורין למות באותה שנה והאי דנקט נמי חמשה עשר אלפים ופרוטרוט לאו על כל שנה ושנה קאמר אלא ריז השניס^(א) ומיהו קשה על פירוש רבינו שמואל דלמה חפרו קברים בשנה אחרונה כיון שמהאשתקד מתו כל אותן שהיו ראויין למות שכל אחד היה יודע בעצמו שלא היה מכן עשרים ועד ששים מפקודי משה ואהרן:

שבעה

שנה של גזירה נשלמו, קצבו אותו הדור לאותו היום יו"ט (שם). דאמר מר כו'. לפיכך יו"ט הוא (שם).

עין משפט ונר מצוה

ל' א מ"י פ"א מה'ל קידוש החדש ל' ה':

תורה אור השלם

1 ודבר משה אל ראשי העדות לבני ישראל לאמר זה דבר אשר צוה ה' במדבר ל ב זה הדבר אשר צוה ה' לבנות אצלך לאמר לשוב בעיניהם תהייתה קלעים למשפחת משה ואהרן תהייה קלשים:

במדבר לו ו ואיש ישראל נשבע במצפה לאמר איש מעוני לא יתן בתו לבנות לאשה: שופטים כא א

מוסף רש"י

מועדי ה' צריכין קידוש ב"ד. דמכז אשר מקראו אותם כמועדים (וודים טח). שבת בראשית אינה צריכה קידוש ב"ד. דהילל וקדש מלפני (שם). בבלי לבן שאולין. שטלן שואלת ו' מו פסלו שערות כדי שלא לגייס ל' (שמינית ב). יום שנתנו בו לוחות אחרונות. שני' נתחם ידו מס' מן הכר מלפני וסביר את הלוחות. וצ"ח טקן את העגל ואת ארבעת השופטים וס' שהיה שם ועלה למרות. ושהיה שם שמונים יום. ארבעים יום עמד בתלה. דמכז (דברים ט) והתנפל לפני ה' ארבעים יום והרעש לפני ה'. וארבעים יום עמד בראשית. אשכח מ"ו נתחם ידו יום הכפורים וכו' ויום שמונים יום. י"ב ששמיניו נתחמו דהוא חסר ושלשים דלז' וי"ט דלאלו הרי ע"א וי' דתשבי הרי יום. ולי' לז' כסור השלם כנגד ליל של י"ו מתוך דלא הוה חמשינאי. דלא נפק ליה ככר בשעת שעתה. דהתם הו' לז' פ' שלמין לילה ויום. ויזקק יום כסור ידו שאז' י' תשרי. ואותו היום נקבע ליום כסור. להרעי שמלל וימים על הדיעה אשר דבר לעשות לעמו, ועל כן נקבע לז' כסור י' תשרי. כן שמעתי (ותחיתו) שיהיו שבעים אלא זה בזה. דליתמלא אמר לוי בת יורשת נחלה וגו' ויכתיב ולא תסוב נחלה משטל לטטה אחר כי איס' נתחמו ידיו כפי צי' ישראל. ועמדו והסירו דכז וז' בחמשה עשר באב (שם). זה הדבר. אשר לז' זה ה' לנחות ללפחד וגו'. וזה משיטת הו'. ללומר לא יהיה יום שכלו בו מתי מדבר. במדבר. בכל ערב תשעה באב היה הכרח ויהי חסר ואמר לא לחפור, והיה כל אחד ואחד יולא ויזכיר לו קבר יתן צ', שמה ימות קודם שיפוק, ולתמר הכרוי יואל וקורא יבדלו חיים מן המתים, וכל שהיה בו נפש חיים היה עומד ויולא, וכל שנה היו עושין כן. ובשנת ארבעים שנה עשו ונחמרו מעדו טלן חיים, וכו' שראו כן מתהו ואחרו שמה טעניו חשבון הדשדש, וכל וסבטו קבתיין בליית עד לז' חמשה עשר, וייון שראו שמהללה הלכנה ולא מת אחד מהם, ידעו ששפסון חדש מסיון וכבר מ' תשרי.

^(א) [סנהדרין טז, א.] (ג) ויע' מוס' סנהדרין טז. ד"ה מוס', (ד) ז"ק פס'; (ה) ע"י יצמות עט. מוס' ד"ה דונגר גרסי', (ס) [עמ"ש ז"ק פה. ע"ז צידור] למח' לפטני,

תורה אור השלם

1 על פי הגדרת החלק נחקרו בין רב למעט:

2 אך בגורל חלק את הא"י בין רב למעט כדלקמן בצרייתא אבותם יתלה:

במדבר כז כז

3 ושערי העיר על שמות שבטי ישראל שערם שלושיה צמנה שער ראובן אחר שער יהודה אחר שער לוי אחר:

יחזקאל מח לא

4 זאת הארץ אשר תפילו מנחלה לשבטי ישראל וְאֵלֶּיךָ מִתְּחִלָּתָם גָּם אֶרֶץ יְהוּדָה מִחַט כֹּחַ וְהַעֲבֹר הָעִיר יַעֲבֹדְהוּ מִכָּל שְׂבִיטֵי יִשְׂרָאֵל:

יחזקאל מח ט

6 והעיר לנשיא מזה ומה לתרומת הקדש ולתאות העיר אל פני תמישה ועשרים אלף תרומה עד בגול דקיהם ומה על פני תמישה ועשרים אלף עד גבול יקח לעמ' חלקים לנשיא ויהיה תרומת הקדש ומקדש הבית ברוכב:

יחזקאל מח כא

7 על פי יי' חנה לו את העיר אשר שאל את תמנת סרח בדר אפרים ויבנה את העיר וישב בה:

יהושע יט ז

הגהות הב"ח

(א) רש"ם ד"ה דונגר וכו' וכינוי חננאל פ"י רחובי רוח כלשון פס'; ניב ניון לעיל ד' 5 ע"כ:

מוסף תוספות

א. משום דובולון נטל חלקו במעברו של ארץ ישראל סמוך לעכו שנה' (בראשית מט) והוא לחוף אניות וחים הוא מערבו של ארץ ישראל. מוס' רי"ח, ב. דהתם לשבטים אבל כל יחיד ויחיד מי שהיה לו שדה לבן אין לו שדה פרט. ר"ן. ג. [ו]לעולם הבא כל יחיד יחיד יטול בהר בשפלה ובעמק. סט.

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא

חא שמע בין רב למעט. על פי הגורל מחלק הארץ נחלתו של ישראל שיקח כל שבט ושבט מה שיתן לו הגורל בין שהיה מגיע לו חלק מגורל כגון שבט שיש בו אנשים מעט בין שהיה לו חלק מועט כגון שיש לו אנשים הרבה דכיון דכל השבטים לוקמין בזה

שבט הקטן כשבט הגדול נמלאו

חלקי בני שבט הקטן מרובה מחלק שבט בני הגדול ואי לקרקק גברי מאי בין רב למעט והלא נטלו כולן בזה: **ועוד פניא.** בזה"ל דלשבטים אימפלג ומשום דאיכא למידרש נמי האי בין רב למעט כדלקמן בצרייתא

אינטריך נמי האי: **ועוד פניא כו'.** שמתחלק לעמיד ללא ליי"ג שבטים כלומר ליי"ג חלקים שוין ולקמן מפרש מאי ניהו אותו חלק דטפי התם

דאי משום לוי דנקיט נחלה כשאר שבטים דכתיבי התם שער לוי אחד הא מנשה ואפרים נמי לא יטלו אלא חלק אחד דכתיבי התם שער יוסף אחד נמלאו יי"ב שבטים נוטלין יי"ב חלקים והיי"ג לנשיא דלנקמן: **שנחלה.**

כשאלו לארץ: **לא נסתלק אלא ליי"ב שבטים.** שזוי לא היה לו חלק בלחך אלא שכל שבט ושבט נתנו לו ערים לשבת בהן להיות ערי מקלט אצל מנשה ואפרים נטלו שני חלקים דכתיבי אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לוי (בבראשית מח): **בנפשי קס"ד**

השתא מי שהיה לו חלק יפה היה נותן דמים למי שהגיע לו חלק כמות מאי דביני ביני שנאמר בין רב למעט כלומר ואריך לדקדק בין רב למעט להוסיף דמים הרב למעט שהיוצרות קרי ליה מעט והעדיית קרי רב שכן אמר ר' יהודה סאה ביהודה שזה ה' סאין בגליל והיה מעלה דמים זה שנפל חלקו ביהודה למי שנפל לו חלקו בגליל: הכי גרסינן **אמר ר' יהודה כו'.** ולא בא לחלוק מדלא

קמי רבי יהודה אומר: **ולא נסתלק אלא בגורל.** מסקנא דמילתיה דתנא קמא היא: **על פי.** משמע על פי אורים ותומים: **הא כיצא.** אם אורים למה גורל ואם גורל למה אורים ושנא מכחישינן זה את זה: **אלעזר מלוכב כו'.** דכתיבי (במדבר מ)

ולפני שבטים וקלפי של תחומין ארגו שמועמין בו יי"ב שבטים ארצו שמועמין של יי"ב חלקים של ארץ ישראל: **ופה מכוין ברוח הקודש.** כלומר באורים ותומים ששאלים מחלה באורים ותומים קודם שיטרק הממונה בקלפי ובכן מתקדשה דעתן של ישראל שרוצים שהגורל היה עולה כמו שנמצא מחלה ויודעים שמלוכה ישרה היא ולא היו מרגישים בדבר השבטים מרוצים. ושיי קלפי היו לריכין אחד לשבטים ואחד לתחומין ולא קני אחד דתחומין ולימא עכשיו אני נוטל מה שיעלה צדי לזורך ראובן דא"כ אין כל המלוכה עשויה בגורל וקרא קאמר אך בגורל וגו' בלא הולאת דיבור מפיו: **ואומר וזנון עולה.** עכשיו יצא לידי הטורף בקלפי כתב של וזנון. והאי דנקטיניהו שלא כקדר לפי שאין עולה שום גורל על הקדר אלא על ידי מקרה: **עורף.** עירצב הממונה לכך את השטרות יפה שלא יאמרו מדעת לקח את זו שהיה יודע מה כתוב בה. כמו צייטס טרופות בקערה (עדות פ"ב מ"ד): **שער ראובן אחד.** שזה דכל מה שיש לזה יש לזה: **נאום ה'.** הוא עצמו יאמר לכל אחד ליטול חלק פלוני ופלוני: **איך נמאן.** חלק יי"ג למי דהא יי"ב שבטים לחוד הוא דשקלי דכתיבי ביחזקאל [מז]: **לנשיא.** למלך המשיח: **העובד העיר.** היינו נשיא דעול רעים מוטל עליו דכתיבי דרצנעם אם היום

תהיה עבד לעם הזה (מלכים א יב): **יעבדוהו.** יתנו לו נחלה מכל שבטי ישראל: **רוגגר.** שכירים בעלמא דעבוד לו כתלמידים לרב אבל לא יומן לו מנחלתם. ורבינו חננאל פירש ^(א) רון גר רון כלשון פרס יום וגר שכיר כלומר שכיר יום: **והסוטר מזה ומוס'.** משמע שנוטל חלק מזה ומוס': **לסרוסם קדש.** לבד מקומו של בית המקדש: **ולאחוזם העיר.** ולבד מקום העיר וכתיבי בסיפיה דקרא בלחד החלקים: **ולא נסתלקה כו'.** כמו אמר מר: **למאי הלנחא.** קאמר שהיו מעלין כספים זה לזה: **אילימא צופרא וסניא.** מה שהיה זה יפה מזה וזה רעה מזה דמסליק ליה בדמי מאן דאית ליה שופרא למאן דאית ליה סניא: **אטו צופעני עסקינן.** דמסתלקי מנחלתם בזווי אלא ודאי בגליל נוטל ה' סאין כנגד סאה ביהודה: **לקרובה ורחוקה.** הקרעושת היו חולקין בזה מי שלוקח מן הכחוש נוטל יותר עד דכמי היפה אצל מי שעולה לו גורלו בקרוב לירושלים מעלה מעות למי שעלה גורלו ברחוק מירושלים שהרחוק גרוע הוא מפני שני דברים אחד מפני שרחוק מבית המקדש ואחד מפני שקרוב הוא לארץ העמים ויש לו ללחא מהן ורבי יהודה מילתא בלפני נפשה קאמר דמי שנפל גורלו בגליל נוטל ה' סאין כנגד סאה שחצירו נוטל ביהודה אי נמי משום דקאמר תנא קמא דקורבא ורומקא מחלקין בכספים אתמא איזו לסיועיה ולמימר דסאה ביהודה שזה חמש סאין בגליל בשביל שהיה קרוב לירושלים וגליל רחוק יותר ואריך להעלות כספין שזה ד' סאין לסאה שבגליל: **בכספים העלו.** להווא בניי דקורבא ורומקא. וסבירא הוא וצמין רב למעט לא נפקא ליה דמקרא לא שמעינן אלא העלאה לא שנה בכספים לא שנה בקרקע: **ולאו ידידו.** חלק מרגלים דלאמין בפירקין דלעיל (דף קמ"ב):

קבב. בבא בתרא

זבולין עולה תחום עכו עולה [עמין]. לאו עכו ממע דעכו מחלק אשר דכתיבי (שופטים ה) **ואשר לא הוריש יושבי עכו אלא כלומר תחום מעלד עכו^א: העולים** הוה ייש לא **פרדס ואין לו שדה** לבן. תימא דבשלהי מרובה

מחלוקת ארץ ישראל אין לך מישראל שאין לו בשר ובשפלה ונגב ומיזה אית דגרס אין לך שבט ושבט מישראל^ב אבל הכא גרסינן אין לך אחד מישראל לעולם הבא ומשמע לו שער ראובן אחד היינו לכל אחד ואחד^א לוי נמי בעולם הזה אין להם בזה מה כמו מזה אלא מזה מעט ומזה הרבה אבל לעולם הבא יש לו מן הכל שיעור שזה: **ואידך צמאן.** אע"ג דכתיבי שער לוי אחד הא כתיבי נמי שער יוסף אחד דלא מנו שבט יוסף אלא כאחד: **לא סקא דעתך דכתיבי הנזיר צנשיא וגו'.** ובצ"ר בפ"ב דריש מהכא דגצעווי אינו מתרפא לעמיד ללא מדכתיבי והעובד העיר וגו' ואימא לזה ואימא לזה ומדאפקיה כלשון עובד דרוש ציה נמי גצעווי או שמא פלגי:

סמס

בקלפי של תחומין ועלה בידו תחום גינוסר וכן כל שבט ושבט ולא כחלוקה של עולם הוה חלוקה של עולם הבא העולם הזה אדם יש לו שדה לבן אין לו שדה פרדס שדה פרדס אין לו שדה לבן לעולם הבא אין לך^א כל אחד ואחד שאין לו בהר ובשפלה ובעמק שנאמר ^בשער ראובן אחד שער יהודה אחד שער לוי אחד הקדוש ברוך הוא מחלק להן בעצמו שנאמר ^גואלה מחלקותם נאם ה' קתני מיהת שבתחלה לא נתחלקה אלא לשנים עשר שבטים שמע מינה לשבטים איפלוג שמע מינה אמר מר עתידה ארץ ישראל שתתחלק לשלשה עשר שבטים אידך למאן אמר רב חסדא א'לנשיא דכתיבי^ד והעובד העיר יעבדוהו מכל שבטי ישראל אמר ליה רב פפא לאביי אימא^ה ריוגגר בעלמא לא סקא דעתך דכתיבי^ו והנזיר לנשיא מזה ומוזה לתרומות הקדש ולאחוזת העיר ולא נתחלקה אלא לכספים שנאמר בין רב למעט למאי אילימא לשופרא וסניא אטו^ז בשופעני עסקינן אלא לקרובה ורחוקה כתנאי רבי אליעזר אומר בכספים העלוה רבי יהושע אומר בקרקע העלוה ולא נתחלקה אלא בגורל שנאמר אך בגורל תנא אך בגורל יצאו יהושע וכלב למאי אילימא דלא שקול כלל השתא דלאו ידידו שקול ידידו כיבעיא אלא שלא נטלו בגורל אלא ע"פ ה' יהושע דכתיבי^ח על פי ה' נתנו לו את העיר אשר שאל את תמנת סרח בהר אפרים כתיבי

אלעזר הכהן יעמוד ושאל לו במשפט האורים לפני ה' על פיו ילאו וגו': **וקלפי של שבטים.** ארגו שמועמין של יי"ב שבטים ארצו שמועמין של יי"ב חלקים של ארץ ישראל: **ופה מכוין ברוח הקודש.** כלומר באורים ותומים קודם שיטרק הממונה בקלפי ובכן מתקדשה דעתן של ישראל שרוצים שהגורל היה עולה כמו שנמצא מחלה ויודעים שמלוכה ישרה היא ולא היו מרגישים בדבר השבטים מרוצים. ושיי קלפי היו לריכין אחד לשבטים ואחד לתחומין ולא קני אחד דתחומין ולימא עכשיו אני נוטל מה שיעלה צדי לזורך ראובן דא"כ אין כל המלוכה עשויה בגורל וקרא קאמר אך בגורל וגו' בלא הולאת דיבור מפיו: **ואומר וזנון עולה.** עכשיו יצא לידי הטורף בקלפי כתב של וזנון. והאי דנקטיניהו שלא כקדר לפי שאין עולה שום גורל על הקדר אלא על ידי מקרה: **עורף.** עירצב הממונה לכך את השטרות יפה שלא יאמרו מדעת לקח את זו שהיה יודע מה כתוב בה. כמו צייטס טרופות בקערה (עדות פ"ב מ"ד): **שער ראובן אחד.** שזה דכל מה שיש לזה יש לזה: **נאום ה'.** הוא עצמו יאמר לכל אחד ליטול חלק פלוני ופלוני: **איך נמאן.** חלק יי"ג למי דהא יי"ב שבטים לחוד הוא דשקלי דכתיבי ביחזקאל [מז]: **לנשיא.** למלך המשיח: **העובד העיר.** היינו נשיא דעול רעים מוטל עליו דכתיבי דרצנעם אם היום תהיה עבד לעם הזה (מלכים א יב): **יעבדוהו.** יתנו לו נחלה מכל שבטי ישראל: **רוגגר.** שכירים בעלמא דעבוד לו כתלמידים לרב אבל לא יומן לו מנחלתם. ורבינו חננאל פירש ^(א) רון גר רון כלשון פרס יום וגר שכיר כלומר שכיר יום: **והסוטר מזה ומוס'.** משמע שנוטל חלק מזה ומוס': **לסרוסם קדש.** לבד מקומו של בית המקדש: **ולאחוזם העיר.** ולבד מקום העיר וכתיבי בסיפיה דקרא בלחד החלקים: **ולא נסתלקה כו'.** כמו אמר מר: **למאי הלנחא.** קאמר שהיו מעלין כספים זה לזה: **אילימא צופרא וסניא.** מה שהיה זה יפה מזה וזה רעה מזה דמסליק ליה בדמי מאן דאית ליה שופרא למאן דאית ליה סניא: **אטו צופעני עסקינן.** דמסתלקי מנחלתם בזווי אלא ודאי בגליל נוטל ה' סאין כנגד סאה ביהודה: **לקרובה ורחוקה.** הקרעושת היו חולקין בזה מי שלוקח מן הכחוש נוטל יותר עד דכמי היפה אצל מי שעולה לו גורלו בקרוב לירושלים מעלה מעות למי שעלה גורלו ברחוק מירושלים שהרחוק גרוע הוא מפני שני דברים אחד מפני שרחוק מבית המקדש ואחד מפני שקרוב הוא לארץ העמים ויש לו ללחא מהן ורבי יהודה מילתא בלפני נפשה קאמר דמי שנפל גורלו בגליל נוטל ה' סאין כנגד סאה שחצירו נוטל ביהודה אי נמי משום דקאמר תנא קמא דקורבא ורומקא מחלקין בכספים אתמא איזו לסיועיה ולמימר דסאה ביהודה שזה חמש סאין בגליל בשביל שהיה קרוב לירושלים וגליל רחוק יותר ואריך להעלות כספין שזה ד' סאין לסאה שבגליל: **בכספים העלו.** להווא בניי דקורבא ורומקא. וסבירא הוא וצמין רב למעט לא נפקא ליה דמקרא לא שמעינן אלא העלאה לא שנה בכספים לא שנה בקרקע: **ולאו ידידו.** חלק מרגלים דלאמין בפירקין דלעיל (דף קמ"ב):

חלק מרגלים ומתלוננים:
כתיבי

עין משפט נר מצוה

לב א מיי פ"ד מהל' מלכס הל' ח:

רבינו גרשום

חלקי: תיש בין רב למעט.

בין היה השבט רב בין היה השבט מעט נוטל זה כגון זה דאי לקרקק גברי איתפלג מישתבח דכולוהי כי הדרי נסבי אלא שיי"מ לשבטים איתפלג: ולא נתחלקה אלא בכספים. דאמר לקמן בקרובה ורחוקה ודכתיבי בין רב למעט כולם היו שוין בנחלתם שאותו שיהי ויבורתי או במקום רחוק מירושלים הי' מעלין לו דמים כרי שיקח במקום רחוק או כרי שיקח בירבורתי ודאמר רב יהודה סאה ביהודה כו'. והטל ביהודה מוסף דמים לנטול בגליל: דכתיב על פי ה'. היינו אורים ותומים דכתיב על פיו יצאו: קלפי שבה שנות השבטים וקלפי שבה שנות התחומין מנוחין לפניו והיה אליעזר מכרין ברוח הקדש. ואם אמר וזבולן עולה שכולטין אחיות באבני אורים ותומים תחום עכו יהא עולה לחלקו אחר שיהיה ברול שם וזבולן טורף בקלפי ששמות שבטים בה עלה בידו שם וזבולן וטורף בקלפי תחומין ועלה בידו תחום עכו היינו על פי אורים ותומים ועל פי הגורל וכן היה עושה לכל שבט ושבט: שיהי פרס. אילנות: שדה לבן תבואה: שנה' שער ראובן אחד שער שמעון אחד. שכולן יהיו חלוקין בבוה בהר ובשפלה ובנגב שאין זה צריך לזה: ואידך למאן. חלק שלשה עשר למאן: לנשיא דכתיבי העובד את העיר. מלך שהוא סמוך את העיר יעבדו אותו כל שבטי ישראל שכל שבט ושבת מצמצמין מחלתו עד שעושינן לו חלק אחד והיינו חלק יי"ג: ודלמא רוגגר בעלמא. שלא יתנו לו שיעור שבט כי אם עיר אחת או פלך אחד ואכתי אידך למאן: והנזיר לנשיא היינו שבא מזה ומוז. כלומר אותו מותר שיהו מצמצמין משבת זה ומשכבו זה ומיתרין לו כשיעור חלק אחד שיהן אותו מותר ויהי הקדש לאחוזת העיר כלומר למלך שאותו העיר בידו: למאי אילימא בשופרא וסניא. כלומר שבשביל שנטל זה עדיית וזה נוטל דיבורית יעלה בעל עדיית ובעל דיבורית כספים עד שיהו שוים בנחלה: וכי בשופעני עסקי. דהנחו לזה ליטול עדיית והוא נוטל דיבורית: אלא בקרובה ורחוקא. שאם נטל זה ברחוק מירושלים יעלה לו זה בדמים שנפל חלקו בקרוב ויתן לזה שהוא ברחוק: בכספים העלוה. לארץ ישראל שהי' נוטל לו דמים בשביל קריבת ירושלים. ור' יהודה אומר בקרקע העלוה שהיו נותנין יותר קרקע לאותו שברחוק יותר מפי שהוא בקרוב: דלאו ידידו שקלי. שנטלו חלק מרגלים ומתלוננים: